

OCENJEVALNI OBRAZEC ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

**ŠOLSKO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2020/2021
8. in 9. razred OŠ**

SLOVENIJA, VSE NAJBOLJŠE

Mate Dolenc: Kako dolg je čas

Ta obrazec po tekmovanju vstavite v žigosani list A3, na katerega je tekmovalec napisal razlagalni spis. Obrazca ne ločujte od spisa, da ne pride do zamenjave.

IME IN PRIIMEK TEKMOVALCA (ali šifra): _____

Ime in priimek ocenjevalca: _____

DOSEŽENE TOČKE: A: _____ B: _____ C: _____ Č: _____

Kriterij	
A Razumevanje – do 20 t	Doseženo število točk
Povezava odlomka s prebrano knjigo – do 6 t	
Dolenčeva kritika slovenske države in primer njegove borbe za državo – do 4 t	
Primer dveh kratkih zgodb v povezavi s sporočilnostjo (kritičen odnos do države) – do 10 t (za vsako zgodbo do 5 t)	
SKUPAJ A	

B Uporaba književnega znanja – do 10 t	Doseženo število točk
Podatki o pisatelju in njegovem delu – do 4 t	
Podatki o knjigi – do 2 t	
Ustrezna raba literarnovednih pojmov – do 4 t	
SKUPAJ B	

C Prepričljivost osebnega odziva – do 10 t	Doseženo število točk
Opredelitev do citata/odlomka (trditev v citatu) – do 3 t	
Izbor in utemeljitev najbolj prepričljive zgodbe – do 3 t	
Izviren naslov – do 2 t	
Izvirnost in ustvarjalnost pisanja – do 2 t	
SKUPAJ C	

Č Zgradba besedila in jezikovna pravilnost – do 10 t	Doseženo število točk
Zgradba besedila – do 3 t	
Jezikovna pravilnost – do 4 t	
Slogovna ustreznost – do 3 t	
SKUPAJ Č	

Pripombe, komentarji (ocenjevalec lahko zapiše svoja opažanja, ki so podlaga za razpravo komisije):

Datum:

Predsednik šolske komisije:

MERILA ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

8. in 9. razred OŠ

Mate Dolenc: Kako dolg je čas

A RAZUMEVANJE – do 20 t

Opomba: Vse naloge, ki niso zgolj reprodukcija obnov, odgovorov na posamezna vprašanja, ampak se odgovori zrcalijo v kompleksnem prepletajočem se razmišljanju tekmovalca/tekmovalke – analiziranje, sintetiziranje, vrednotenje posameznih prvin, si zaslužijo najvišje število točk.
Za besedilo, ki je pretežno obnova oz. odgovarjanje na posamezna vprašanja, lahko tekmovalec/tekmovalka v razdelku Razumevanje prejme največ polovico točk.

Tekmovalec/tekmovalka:

Poveže odlomek/vir s prebrano knjigo – do 6 t:

- pri tem piše/povzema elemente notranje zgradbe (obnavlja, povzema, se razpiše o temi, glavnih motivih, sporočilnosti knjige (do 3 t),
- razume besedno zvezo *na dušek izkašljati se/pljuniti* - ... V življenju/knjigi (Mate Dolenc se tako odziva prek Pisem bralcev in tudi v svoji knjigi) (do 3 t).

Razume, kako se Dolenc kritično odziva na življenje v Sloveniji/na oblast – do 4 t (2 t za

razumevanje trditve in 2 t za poglobljene dokaze iz knjige/odlomka)

Npr.: kritičen odziv na državo (Državljanji pa tako nismo več ...) oz. na razne njene segmente in ravni negativnih globalizacijskih dejavnikov (*ekološki – razne ravni onesnaževanja in uničevanja, politični spori, vprašanje identitete, jezika posameznika, spremembe v okolju/načinu življenja, zgodovinski elementi ...*); to njegovo borbo prikaže skozi konkretne primere iz posameznih kratkih zgodb (vsaj dveh). V tekmovalčevem pisanju se mora čutiti, da po pisateljevem prepričanju Slovenija/slovenski politiki premalo storijo za slovensko državo, da ga marsikaj moti in da to rešuje na svoj način (*upor, pisanje o naravi, iskanje neokrnjene narave/tišine ... skozi zgodbe z živalmi s človeškimi lastnostmi*), ob tem ostaja »prizemeljski«, sodoben človek (z napakami/razvadami), ne (nadzemeljski) idealist.

Predstavi dve kratki zgodbi v povezavi s sporočilnostjo (kritičen odnos do države) – do 10 t (za vsako zgodbo do 5 t):

Lahko si izbere različna področja:

npr. ekologija, jezikovni problemi (arbitraža), globalizacija ... – predstavi zgodbo/povzetek oz. književne osebe (2 t), izpostavi problem (1 t) in Dolenčevo sporočilo/družbeno ost skozi ironijo/parodijo, humor oz. zaključek/sporočilnost zapisanega (2 t).

Primer zgodbe – kaj (lahko) opazuje/mora opaziti ocenjevalec – v pomoč:

ZGODBA	OSEBE značaj/opis	KRATEK POVZETEK	tema/motivi/udarni stavki iz zgodbe	Dolenčeva kritika	Moje mnenje – moj odziv
Primer: Luči in zvezde	Mate prvoosebni pripovedovalec (pozitiven lik) mož v črnem (negativen lik)	Mate išče zvezde, pa jih ne najde – pogovor z duhovnikom, ki ne razume Dolenc.	Onesnaževanje sveta z umetno svetlobo/iskanje resnične svetlobe/kritika sodobne družbe/gospodarstva (Vzeli ste nam zvezde, pravi Dolenc).	Kje najti še zvezde – v puščavi/na morju? Moti ga ta umetna svetloba, ker ni prava, Ne mara nadomestkov. Želi si čiste narave. Ne želi si pozabiti prvinskih zvezd.	Npr. Tudi jaz ne maram preveč svetlobe, ne samo, da škodi zdravju, onesnažuje, tudi čutenje, dojemanje človeka spreminja, npr. ni več pristnosti – kič vsepovsod. Tudi v Cerkvah (obregne se ob osvetljevanje cerkev). To poudari tudi s slogom (črna barva, mož v črnem – simbolni element; črna barva, ne samo barva duhovniškega oblačila, tudi vsega slabega/temnega/negativnega v življenju).

B UPORABA KNJIŽEVNEGA ZNANJA – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

Navede podatke o avtorju – do 3 točke:

V pomoč:

Mate Dolenc je novinar, pisatelj, ekolog. Je zelo radoživ in smel v svojem izražanju, kar pomeni, da odkrito govori o svojih pogledih na življenje, ki ga obdaja. Predvsem se to navezuje na njegov pogled na čas, ekologijo in družbeno-politično dogajanje. Njegova dela so družbeno aktualna, v njih se opira na družbeno problematiko, predvsem na moralo in delo ljudi, ki jih v svojih zgodbah zbirke Kako dolg je čas? pogosto preseli v morski svet (podobno še: Strupena Brigita, Mali princ z otoka, Golo morje, Pes z Atlantide ...).

Je pisatelj, ki izjemno ceni in se trudi za svojo osebno svobodo, povezuje jo s potapljanjem in z morjem. Leta 1989 je dobil Kajuhovo nagrado za delo Strupena Brigita, leta 1995 nagrado Prešernovega sklada za knjigi Rum in Šah ter Pes z Atlantide, leta 2004 pa desetnico za knjigo Leteča ladja. Leta 1986 je prejel Levstikovo nagrado za pripoved Morska dežela na železniški postaji ...

Opomba: Podatki morajo biti smiselno vpleteni v pisanje, zgolj reproduciranje le-teh na celi strani ali več je značilnost manj kvalitetnih tekmovalnih nalog, kar upoštevamo pri vrednotenju. Če navaja podatke v povezavi z navodili (velik kritik družbe, se izpostavlja – Pisma bralcev), je to dodana vrednost spisu, ker se je odzval konkretno na navodila.

Navede nekaj podatkov o knjigi – do 3 točke:

Zbirka zgodb je izšla pri založbi Beletrina, in sicer leta 2019. Zgodb je bilo napisanih več, a jih je pisatelj izbral le 60 (v reviji Kekec jih je izšlo 150). Učenec zapiše, da je pisatelj kratke zgodbe razdelil na morske in kopenske, so žanrsko večplastne (od basni, pripovedk ...), vezane na različno vsebino/tematiko z avtobiografskimi elementi (glavna povezovalna nit je kritika slovenske družbe/države/kritika globalizacijskih procesov) in tudi slogovno večplastne (humor, ironija, parodija, močni liki, poosebljene živali ...).

Ustrezno in natančno uporablja literarnovedne pojme – do 4 točke:

Zbirka kratkih zgodb, basen, sodobna pravljica, pripovedka, pripoved, tema, sporočilnost, slog, slogovna, pesniška sredstva (metafora, retorično vprašanje, poosebitev, primera, ...), humor, parodija, ironija, slogovno zaznamovane besede, okrasni pridevki ...

Opomba: Pojmi so uporabljeni smiselno – na ustrezen način/neopazno vpeti v tekmovalčevo pisanje in niso zgolj naštet (na nepravih mestih).

C PREPRIČLJIVOST OSEBNEGA ODZIVA – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

Se opredeli do trditev v citatu/odlomku – do 3 t:

Piše o tem, ali se strinja s pisateljevimi stališči ali ne in svoje utemeljitve argumentira s prepričljivimi primeri/pojasnili, ki presegajo naučeno/povzemanje že znanega. Njegovo pisanje je tehtno in ni zgolj pritrdjevanje ali zanikanje ter ponavljanje pisateljevih misli.

Se opredeli do najbolj prepričljive zgodbe – do 3 t:

Opomba: vrednotenje, ki presega zgolj naučeno iz literarne teorije, aktualizacija.
--

Piše o tem, zakaj se ga je neka zgodba dotaknila/ga prepričala, svoje utemeljevanje lahko veže na prepričljivost vsebine zgodbe, njene sporočilnosti, slog pisanja ali svoje izkušnje v povezavi s povedanim/zapisanim. Lahko utemeljuje tudi na podlagi drugih prvin, ki zadevajo kritično branje (ne smejo pa biti to vnaprej naučeni klišejski stavki ali zgolj prepisi kritik ali avtorjevih misli brez dodane vrednosti, npr. Strinjam se, ko pravi ... – pa ne doda ničesar svojega.).

Izviren naslov – do 2 t:

Naslov presega povzemanje avtorjevih idej in hkrati zajame rdečo nit pisanja (npr. v ospredju ženske književne osebe).

Piše izvirno in ustvarjalno – do 2 t:

Svojo izvirnost in ustvarjalnost pokaže z nepričakovanim, domiselnim, zanimivim in prepričljivim pristopom, ki se razlikuje od večine ostalih spisov.

Č ZGRADBA BESEDILA IN JEZIKOVNA PRAVILNOST – do 10 točk

Ustrezna zgradba – do 3 t:

- 3 t – za logično členjeno in koherentno besedilo, ustrezno navajanje virov;
- 2 t – za logično členjeno in deloma nekoherentno besedilo ali nasprotno, pomanjkljivo navajanje, ni virov;
- 1 t – za deloma nelogično členjeno in deloma nekoherentno besedilo, virov ni/so neustrezni.

Jezikovna pravilnost – do 4 t:

- 4 t – za jezikovno brezhibno nalogo z le nekaj drobnimi napakami;
- 3 t – za jezikovno dobro nalogo z le nekatere vrste napakami, ki se v glavnem ne ponavljajo;
- 2 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ne ponavljajo;
- 1 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo.

Slogovna ustreznost – do 3 t:

- 3 t – za slogovno brezhibno nalogo (poimenovalna, upovedovalna/slovnično-skladenjska ustreznost, koherentnost besedila – »rdeča nit«) z le nekaj drobnimi napakami;
- 2 t – za slogovno dobro nalogo z le nekatere vrste napakami, ki se ne ponavljajo;
- 1 t – za slogovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo.

Članicam in članom šolskih komisij želimo veliko zadovoljstva pri vrednotenju.